

**دستورالعمل تنظیم بازار و تعیین قیمت
خودروهای انحصاری مصوب شورای رقابت**

**مرکز ملی رقابت
معاونت اقتصادی و توسعه رقابت**

1- دستورالعمل تنظیم بازار و تعیین قیمت خودروهای انحصاری مصوب شورای رقابت

بر اساس مفاد بند 5 ماده 58 قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (44) قانون اساسی، وظیفه تعیین مصادیق و تصویب دستورالعمل تنظیم قیمت، مقدار و شرایط دسترسی به بازار کالاها و خدمات انحصاری به عهده شورای رقابت قرار گرفته است. بر این اساس و پس از افزایش شدید قیمت خودرو در سال 1391 و بر اساس تصمیم شماره 148 شورای رقابت، خودروهای انحصاری تولید داخل بر اساس فرمول سقف قیمتی (Price Cap) به شرح زیر قیمت‌گذاری می‌شوند:

$$P_t = P_{t-1} + P_{t-1}(\dot{P} + Z - X)$$

در این فرمول P_t قیمت خودرو در زمان t ، P_{t-1} قیمت خودرو در سال قبل، \dot{P} نرخ تورم سالانه نهاده‌های تولید همان خودرو در طول یک سال بر اساس گزارش رسمی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، X بهره‌وری مورد انتظار از خودروسازان نسبت به سال پیشین و Z تابعی از تغییر شاخص کیفیت همان خودرو در طول سال می‌باشد.

در مصوبه شورای رقابت تصریح شده است که در مورد سایر خودروهایی که در میانه سال وارد بازار شده‌اند، خودروسازان موظفند به طور موردی از شورای رقابت استعلام نمایند. همچنین هزینه متعلقات اضافی (Options) هر یک از انواع خودروها نسبت به سال قبل، به قیمت همان خودرو اضافه می‌شود. در ضمن، بر اساس تصمیم شماره 187 شورای رقابت مورخ 1393/03/21، افزایش قیمت خودرو با توجه به رعایت 5 شرط زیر قابل اجرا می‌باشد:

- 1- میزان تولید خودرو در سطح قابل قبول (مورد تأیید شورای رقابت) قرار گیرد،
- 2- آپشن‌های نصب شده بر روی خودروها به هیچ وجه اجباری نباشد (به غیر از الزامات قانونی)،
- 3- طرح‌های فروش به نحوی که دریافت‌کننده خودرو، مصرف‌کننده نهایی آن باشد، اجرا گردد،
- 4- بازار حاشیه از میان برداشته شود،
- 5- فرمت قراردادها طبق نظر شورای رقابت (به نحوی منصفانه) اصلاح گردد.

1-1- عامل بهره‌وری

در این خصوص ملاک عمل برنامه‌های توسعه کشور خواهد بود. با توجه به هدف گذاری برنامه ششم توسعه کشور، 2/5 درصد بهره‌وری برای صنعت خودرو، در فرمول سقف قیمتی لحاظ می‌شود.

1-2- نرخ تورم سالانه نهاده‌ها

بانک مرکزی تغییرات هزینه تولید خودروهای سواری در ابتدای هر سال نسبت به ابتدای سال قبل از آن را در 3 بخش اصلی محاسبه نموده و با استفاده از میانگین وزنی این سه شاخص به شرح فرمول زیر، عدد نهایی مربوط به تغییرات قیمت انواع خودروهای تولیدی را محاسبه می‌نماید:

$$\dot{P} = \frac{w_1 \times \Delta p_1 + w_2 \times \Delta p_2 + w_3 \times \Delta p_3}{100}$$

در این فرمول وزن‌های مورد استفاده برای هر گروه هزینه (w_i)، از آنالیز قیمت ارسال شده توسط شرکت‌های خودروساز برای هر خودرو استخراج می‌شود. همچنین Δp_i تغییرات هزینه‌ای سه گروه زیر را نشان می‌دهد که بر اساس آنها برای هر خودرو «شاخص قیمت مختص همان خودرو» توسط بانک مرکزی محاسبه و به مرکز ملی رقابت اعلام می‌شود:

✦ گروه 1: هزینه‌های مواد اولیه داخلی،

✦ گروه 2: هزینه‌های ارزی،

✦ گروه 3: هزینه‌های تولید، توزیع، فروش و سود.

شایان ذکر است، چهارچوب مذکور برای آنالیز قیمت تمام شده، پس از برگزاری جلسه با کارشناسان بانک مرکزی در سال 1391 مصوب و توسط مرکز ملی رقابت به خودروسازان ابلاغ شد. مجدداً تاکید می‌گردد که قیمت‌های ارسالی در آنالیز قیمت تمام شده خودروسازان، مبنای عمل شورای رقابت جهت قیمت گذاری خودرو و یا حتی استفاده به عنوان قیمت پایه نبوده و تنها گزارش ارسالی از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ملاک عمل در این زمینه خواهد بود.

1-3- عامل کیفیت در مدل تنظیم سقف قیمتی

از آنجا که مدل تنظیم سقف قیمتی، بنگاه‌های تحت نظم را به سمت کاهش هزینه‌های خود و صرفه‌جویی در هزینه‌ها، بیشتر از نرخ بهره‌وری (عامل X در مدل سقف قیمتی) سوق می‌دهد، لذا امکان دارد تا بنگاه، برای کاهش هزینه‌های خود کیفیت خدمات و سرویس‌های ارائه شده را کاهش دهد. این روش عموماً یکی از

معاونت اقتصادی و توسعه رقابت

ساده‌ترین روش‌های اعمال شده از طرف بنگاه‌ها برای بهره‌برداری حداکثری از بازه تغییرات قیمتی تعیین شده برای آنها - توسط رگولاتور - بر اساس مدل سقف قیمتی می‌باشد. برای حفاظت از حقوق مصرف‌کننده در برابر این شرایط و با در نظر گرفتن امکان بروز چنین حالت‌هایی در مدل سقف قیمتی، عامل کیفیت (Z) را می‌توان در محاسبه شاخص سقف قیمتی لحاظ نمود. وجود عامل کیفیت با علامت منفی در رابطه تعیین سقف قیمت، باعث کاهش این شاخص می‌شود. این شرایط زمانی اتفاق می‌افتد که کیفیت کالا یا خدمات بنگاه در زیر سطح قابل قبول از طرف شورای رقابت قرار داشته باشد.

در متغیر شاخص کیفیت (Z) فرمول سقف قیمتی، پنج شاخص گزارش شده از شرکت بازرسی کیفیت و استاندارد ایران (ISQI) لحاظ می‌شوند:

✦ شاخص کیفیت خودروهای تولیدی (Audit)،

✦ شاخص رضایت مصرف‌کنندگان از کیفیت محصول (CSI or Consumer Satisfaction Index of Product Quality)،

✦ شاخص میزان رضایت مشتریان از کیفیت اولیه محصول (IQS or Initial Quality Study)،

✦ شاخص ارزیابی خدمات پس از فروش خودرو (ASS or After-Sales Service Index)،

✦ شاخص رضایت مشتریان از خدمات پس از فروش خودرو (ASCS or After-Sales Customer Satisfaction Index).

بنابراین عامل Z در فرمول سقف قیمتی به صورت زیر بسط داده می‌شود:

$$z = \beta_1 P_{AUDIT} + \beta_2 P_{IQS} + \beta_3 P_{CSI} + \beta_4 P_{ASS} + \beta_5 P_{ASCS} \quad \text{that} \quad \beta_1 + \beta_2 + \beta_3 + \beta_4 + \beta_5 = 1$$

که در آن P_{AUDIT} تغییر قیمت ناشی از شاخص $AUDIT$ ، P_{IQS} تغییر قیمت ناشی از شاخص IQS ، P_{CSI} تغییر قیمت ناشی از شاخص CSI ، P_{ASS} تغییر قیمت ناشی از شاخص ASS و P_{ASCS} تغییر قیمت ناشی از شاخص $ASCS$ می‌باشد.

به منظور برآورد وزن‌های شاخص کیفیت (β_i) از روش AHP استفاده شده است. فرآیند تحلیل سلسله مراتبی ($Analytical Hierarchy Process-AHP$) یکی از کارآمدترین تکنیک‌های تصمیم‌گیری است که بر اساس مقایسه‌های زوجی بنا نهاده شده و امکان بررسی سناریوهای مختلف را به مدیران می‌دهد.

با هدف برآورد وزن پنج شاخص گزارش شده از شرکت بازرسی کیفیت و استاندارد ایران (ISQI)، پرسشنامه تنظیمی توسط کارشناسان و بازرسان شرکت بازرسی کیفیت و استاندارد ایران (ISQI) و کارشناسان و بازرسان

کیفیت شاغل در صنایع خودروسازی ایران خودرو و سایپا (به عنوان جامعه خبره) تکمیل شد و برای حل نهائی و برآورد وزن‌ها از نرم افزار Expert Choice استفاده شد. نهایتاً و بر اساس برآوردهای انجام شده، وزن نهائی به صورت زیر تعیین شده است:

شماره	نام شاخص	وزن شاخص
۱	شاخص کیفیت خودروهای تولیدی Audit	۰/۴۹۲
۲	شاخص میزان رضایت مشتریان از کیفیت اولیه محصول IQS or Initial Quality Study	۰/۱۵۶
۳	شاخص رضایت مشتریان از خدمات پس از فروش خودرو ASCS or After-Sales Customer Satisfaction Index	۰/۱۳۸
۴	شاخص ارزیابی خدمات پس از فروش خودرو ASS or After-Sales Service Index	۰/۱۳۵
۵	شاخص رضایت مصرف‌کنندگان از کیفیت محصول CSI or Consumer Satisfaction Index of Product Quality	۰/۰۷۹

بر اساس وزن‌های تعیین شده برای شاخص‌های 5 گانه فوق، عامل Z در فرمول سقف قیمتی به صورت زیر محاسبه خواهد شد:

$$z = 0.492 P_{AUDIT} + 0.156 P_{IQS} + 0.079 P_{CSI} + 0.135 P_{ASS} + 0.138 P_{ASCS}$$

لازم به ذکر است تغییر قیمت ناشی از هر یک از شاخص‌های کیفیت، بر اساس میزان تحقق اهداف لحاظ شده برای هر یک از شاخص‌های مورد نظر (بر اساس چشم‌انداز مصوب وزارت صنعت، معدن و تجارت)، در بازه $(-2/5, +2/5)$ محاسبه می‌شود.

2- لیست خودروهای مشمول دستورالعمل تنظیم قیمت خودرو شورای رقابت (خودروهای انحصاری) و سقف قیمت مصوب ابلاغی در تیرماه سال 1397

خودروهای مشمول دستورالعمل تعیین قیمت شورای رقابت - شرکت ایران خودرو			
گروه محصول	مشخصات خودرو	کد کلاس خودرو	قیمت مصوب کارخانه برای سال 1397
پژو ۴۰۵	پژو ۴۰۵ بنزینی GLX با ترمز ضدقفل و ایموبیلایزر و کیسه هوای راننده و سرنشین و ترمز بزرگ و یورو ۴ بهینه	۲۵۶۳۴	۲۷۸,۰۱۰,۸۷۴
	پژو ۴۰۵ دوگانه سوز GLX با ترمز ضدقفل و ایموبیلایزر و کیسه هوای راننده و سرنشین و ترمز بزرگ و یورو ۴	۲۷۲۲۲	۲۹۵,۶۵۶,۳۷۲
	پژو ۴۰۵ دوگانه سوز GLX با ترمز ضدقفل و ایموبیلایزر و کیسه هوای راننده و سرنشین و ترمز بزرگ و یورو ۴	۲۷۲۲۹	۲۹۳,۹۹۷,۴۰۰
	پژو ۴۰۵ بنزینی SLX با موتور ۱۶ سوپاپ TU5 و ترمز ضدقفل و ایموبیلایزر و کیسه هوای راننده و سرنشین و یورو ۴ بهینه	۲۲۰۰۹	۲۹۸,۸۲۱,۷۴۶
پژو پارس	پژو پارس سال با ترمز ضدقفل و ایموبیلایزر و کیسه هوای راننده و سرنشین و سیستم احتیاط سرقت و یورو ۴ بهینه	۲۸۲۲۹	۳۳۹,۲۵۳,۱۱۳
	پژو پارس سال با ترمز ضدقفل و ایموبیلایزر و کیسه هوای راننده و سرنشین و غربیلک فرمان طرح جدید و یورو ۴ بهینه	۲۸۲۳۲	۳۳۷,۶۵۳,۸۱۳
	پژو پارس سال دوگانه سوز با ترمز ضدقفل و ایموبیلایزر و کیسه هوای راننده و سرنشین و غربیلک فرمان طرح جدید و یورو ۴	۲۸۳۱۷	۳۵۱,۹۶۳,۷۳۹
	پژو پارس LX با موتور ۱۶ سوپاپ TU5 مالتی پلکس و ترمز ضدقفل و کیسه هوای راننده و سرنشین و غربیلک فرمان طرح جدید و هندزفری و ایموبیلایزر و ترمز چرخهای عقب دیسکی و	۲۸۵۱۳	۳۵۳,۵۴۱,۴۷۴
	پژو پارس LX با موتور ۱۶ سوپاپ TU5 با ترمز ضدقفل و کیسه هوای راننده و سرنشین و غربیلک فرمان طرح جدید و هندزفری و ایموبیلایزر و ترمز چرخهای عقب دیسکی و سیستم	۲۸۵۱۵	۳۵۵,۱۵۸,۷۷۴
پژو ۲۰۶	پژو ۲۰۶ تیپ ۲ با ترمز ضدقفل و کیسه هوای راننده و سرنشین و سنسور دنده عقب و یورو ۴ بهینه	۲۶۰۲۸	۳۰۹,۴۲۵,۵۶۳
	پژو ۲۰۶ تیپ ۵ با کیسه هوای راننده و سرنشین و سنسور دنده عقب و تهویه اتوماتیک و آینه جانبی و شیشه بالابر عقب برقی و یورو ۴ بهینه	۲۶۸۱۵	۳۵۹,۹۲۳,۴۰۵
	پژو ۲۰۶ صندوقدار V8 با کیسه هوای راننده و سرنشین و سنسور دنده عقب و تهویه اتوماتیک و آینه جانبی و شیشه بالابر عقب برقی و یورو ۴ بهینه	۲۷۴۳۰	۳۶۷,۲۳۲,۱۳۶
سمند	سمند ال ایکس سال بنزینی مالتی پلکس با کیسه هوای راننده و سرنشین و رینگ فولادی و یورو ۴ بهینه	۲۹۳۴۰	۲۷۶,۹۶۵,۰۳۰
	سمند ال ایکس EFV پایه گازسوز مالتی پلکس با کیسه هوای راننده و سرنشین و رینگ فولادی و یورو ۴	۲۹۱۱۰	۲۹۸,۱۴۴,۹۰۲
	سمند ال ایکس EFV پایه گازسوز مالتی پلکس با مخزن ۱۰۰ لیتری و کیسه هوای راننده و سرنشین و رینگ فولادی و یورو ۴	۲۹۱۱۶	۳۰۲,۹۵۲,۸۹۸
	سمند ال ایکس EFV بنزینی با کیسه هوای راننده و سرنشین و رینگ فولادی و یورو ۴	۲۹۲۱۲	۲۸۳,۵۷۶,۹۵۳
	سورن ELX جدید با موتور EFV بنزینی و کیسه هوای راننده و سرنشین و یورو ۴	۵۷۵۱۱	۳۴۱,۸۹۹,۵۰۰
	سورن ELX جدید توربوشارژر با کیسه هوای راننده و سرنشین و یورو ۴	۵۸۲۰۲	۳۵۷,۵۰۱,۱۴۶
رانا	رانا LX با ترمز مشکی و یورو ۴ بهینه	۶۱۰۰۶	۳۲۸,۷۲۱,۰۰۸

خودروهای مشمول دستورالعمل تعیین قیمت شورای رقابت - شرکت سایپا	
نام خودرو	قیمت مصوب کارخانه برای سال 1397
پراید X111	۱۸۸,۸۲۴,۰۲۸
پراید X131	۱۹۰,۷۶۴,۸۹۲
پراید X132	۱۸۵,۵۱۹,۱۳۹
پراید X151	۱۹۴,۶۶۶,۴۲۱
تیبا - X231	۲۳۱,۹۹۶,۰۹۴
تیبا 2 - X211	۲۶۱,۵۸۲,۰۱۰
سایپا	۲۶۴,۴۶۱,۴۲۴

خودروهای مشمول دستورالعمل تعیین قیمت شورای رقابت - شرکت مدیران خودرو

نام خودرو	قیمت مصوب کارخانه برای سال 1397
MVM 110	289,832,082
MVM 315	424,158,174